

Տ Ի Պ Ա Ր Մ Ա Յ Ի Ը

(Վերափոխման Տօմիմ Առիթով)

Աշխարհի սահմանադրութիւնէն ետք, այն օրէն ի վեր որ առաջին կէնը՝ եւա, գործեց իր անհնազանդութեան մեղքը՝ դէմ կենալով Աստուծոյ Հրամանին, կին արարածը կորսնցուց իր արժանի դիրքը մարդկային ընկերութիւնէն ներս:

Նախաքրիստոնէական դեթէ բոլոր կրօնքներու մէջ, բացի յունականէն եւ Հրեոյ մէկականէն, կինը ունենալով Հանդերձ իր կոչումին՝ մայրութեան վայել դիրքն ու պատիւը, ընկերային շարքերէն ներս գրաւած է ստորագաս տեղ մը քան այլը: Ան հետեւ մնացած է վարչակա՝ գործերէ եւ ընկերային գործունէութիւններէ: Նկատուած է սոսկ որպէս վայելքի եւ հոգնոյթի միջոց մը: Անտեսուած են անոր գերն ու Հանգամանքը որպէս մայր եւ առաջին դաստիարակը զաւկի:՝ ապագայ մարդուն:

Հին իմաստասէրներն անգամ կը բաժնէին այս տեսակէտը: Պիւթագորաս՝ իր տրոճէքներու դասաւորման տախտակին վերայ, կինը կը դասէր յոռի առարկաներու կարգին: Այսպէս, Հին քաղաքակրթութեանց մէջ կինը կը նկատուէր մարդկային ընկերութեան ստորին մէկ մասնիկը: Նոյնիկ ներկայիս, կարգ մը ուղիւստոնեայ երկիրներու յետամնաց դասաւորումն մէջ, ինչպէս Շնդկաստանի, կնոջ դոյուութիւնը կը նկատուի անիմաստ՝ իր ամուսնոյն մահէն ետք:

Արդարեւ այդպէս կը պահանջէին ժամանակին ընկերայի՝ պայմանները: Գրիստոնէական վարդապետութեան լայնախորհիւնը եւ մանաւանդ Ս. Աստուածածինի թմայուած պատիւն, ու պայտամունքը կան յեղաշրջել այս տեսակէտը կնոջ մասին: Աստուածածին իբրեւ տիպար կին եւ տիպար ու արժանի մայրը Աստուածորդ-

ւոյն, կրցաւ վերականգնել կնոջ դիրքը, ցոյց տալով որ կինը իբրեւ կեանքի աղբիւր եւ մայր արժանի էր Հաւասար տեղ մը դրաւելու ընկերութիւնէն ներս, ոչ նուազ քան մայր մարդը: Ան իր անձին օրինակով վերառաւ կնոջ առաքինութիւնները եւ իր սրբաւոր գոյացուց նուիրումի, սիրոյ, քաղցրութեան, զոհողութեան եւ փափկութեան շնորհները: Գիտցաւ տակալ բոլոր նեղութիւններուն եւ տառապանքներուն՝ որոնք իր ուներուն վրայ կը ծանրանային իբրեւ մայրը Մեսիային, Ա՛որ ծնունդէն մինչեւ խաչելութիւնը: Արդարեւ կնոջ մեծագոյն առաքինութիւնը ուրիշ բան չէ՝ եթէ ոչ իր տածած սէրը զաւակներուն Հանդէպ: Բնութիւնը այս տեսանկիւնէն ղիտուած, ամէլի առատածնունդ եղած է կնոջ, քան այր մարդուն նկատմամբ: Կինն է որ զաւկին Հոգի կը տանի անոր ծնունդէն ետք. զաւկի մը նկարագրի կերտումին մեծագոյն բաժինը կ'իյնայ մօր վրայ եւ այս իրողութիւնը անուրանալի է: Եթէ պահ մը ջննե՛ք մարդկային պատմութիւնը, անառարկելիօրէն պիտի ընդունինք որ նկարագրի արտիստնեք Հանդիսացող մեծ մարդիկ իրենց դասաւորարկութիւնը ստացած են իրենց մօրմէն, Մայրը որ կաթ կը ջամբէ իրանիին, չի մոռնար անոր մէջ դնել կաթիլ մը արիւն իր արտէն՝ որ զանձարանն է կնոջ ազնուագոյն զգացումներուն, նուիրումին, սիրոյն, քաղցրութեան եւ զոհողութեան: Մայրը մարմնացածն է ազնիւ զգացումներու: Առանց այդ առաքինութեան ոչինչ կ'արժէ կինը իբրեւ մայր, եւ իբրեւ այդ արդարացիօրէն կնոնք ըսել՝ որ Աստուածածին իբրեւ տիպար մայր, իր անձով կատարելութեան, Հասցուց կնոջ առաքինութիւնները: Գրիստոնէական Եկեղեցւոյ մէջ Աստուա-

ծածնի ընծայուած պատիւը եւ պաշտա-
ժունքը կ'երթայ իրմով մարմնաւորուած
մայրական աղնու զգացումներուն: Իր վե-
րափոխումը դէպի երկինք, զոր տէն տարի
կը տօնենք մեծ շուքով, վերացումն է ու
աստուածացումը մայրական աշխարհա-
նութեանց:

Հայ Եկեղեցին, քրիստոնէական առաջին
դարերէն, չէ մոռցած յարգաձգել իր տուրքը
մատուցանել Աստուածածնին, որպէս
մայրը համայն Գրիստոնեայ Եկեղեցիին:
Հայ շարականագիր հայրապետներ, իրենց
ներշնչումի վեհագոյն պահերուն, չեն մոռ-
ցած ներքողել Աստուածամօր առաջնու-
թիւնները իբրեւ գերադոյն տրպարը մա-
րութեան, արքութեան, եւ անմեղութեան:
Ան ներկայացուած է որպէս մարգարիտ
վեծագիմ, ամբառամ ծաղիկ, ամբարտա տա-
նար, հողամիւս սրովբէ, պտուղ քաղցրու-
նամ, մաքուր քրիստոս, քրիստոս, քրիստոս, քրիստոս
մարդկամէ հասլն:

Տակաւին, Հայ ժողովուրդը կրցած է
ծնունդ տալ Աստուածածնի հետեւող տի-
պար կիներու, որոնք մեծ դեր ունեցած են
մեր պատմութեան ամբողջ երկունքին: Ա-
ստուածաբան օրինակը կը հանդիսանան
Վարդանանց Նահատակ Նախարարներու կի-
ները, որոնք մոռացան զկանացի տկարու-
թիւն, եւ եղեն արուք առաջինիք ի հոգեւոր
պատերազմին: Հայ կիներ զիտցաւ բարձր
պահել իր անունը եւ պատիւը, ժողովուրդի
ամենանեղ վայրկեաններուն օգնութեան
հասնելով իբրեւ մայր: Հայ ժողովուրդի
սրտին վրայ անջնջելիօրէն արձանագրուած

են ա' ունները Զուրկներու, Շուշաններու եւ
Հայոց աշխարհի բոլոր Փափկասուն Տիկին-
ներուն: Հայ մայրը իր առաջնութեան մե-
ծագոյն ապացոյցը տուաւ Մեծ Եղեռնի
դաժան օրերուն: Գիտցաւ հսկել իր զաւիթն
վրայ մինչեւ վերջին բարախումը իր սրտին:

Այժմ, ջառներորդ դարու մեր պայման-
ներուն մէջ, երբ կնոջ համար բաց են բո-
լոր ապարէզներուն դռները, երբ կիներ կը
մտնեն ընկերային հասարակ կրթութեան
այլ մարդուն նման, Հայ մօր ունեւորման վը-
րայ կը ծանրանայ միայն մէկ պարտաւո-
նութիւն. շտաճաբել ներկայ ժամանա-
կերու ընձեռած պայմաններէն շլատաւ,
եւ հետեւիլ Նախնիներու բացած լուստար
շաւիղին:

Աստուածածնի Վերափոխման Տօնը լա-
ւագոյն տոբիւն է Հայ մայրերու, համար՝
պահ մը խորհրդածեւու եւ դժեւու իրենց
ուղին դէպի երկինք վերացող տրպար մօր՝
Աստուածածնին հետ, բարձրացելու հա-
մար իրենց կնոջական առաջնութիւնները
իբրեւ մայրեր, բայց մանաւանդ իբրեւ Հայ
մայրեր:

Եթէ կարենայ Հայ մայրը արժանաւո-
րապէս բարձր պահել իր Նախորդներու պա-
տիւը, եւ զաւար՝ անոց հակասի զաւիթն,
այդպէսով միայն կրնայ իր թանկագին
տուրքը մատուցանել Աստուածամօր, եւ
հրճուցնել Վարդանանց Փափկասուն Տի-
կիններէն մինչեւ վերջին շրջանի մեր իս-
հասակ բոլոր տրպար ու երանելի մայրե-
րուն հոգիները:

ԱՐՇԵՆ ԱՐԷ. ԱՅՎԱԶԵՆԻ